# INFORMACE O CHARTĚ 77
ročník dvanáctý (1989) - č.2
uzávěrka dne 23.1.1989

str.




Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77



Heřman Chromý, Podolí 2762, 276 01 Mělník
Pavla Paloušová, Na Kampě 8, 118 00 Praha 1
Petr Uhl, Anglická 8, 120 00 Praha 2



Informace o Chartě 77 vycházejí jednou za 14 dní. Jsou periodickou tiskovinou, nezávislou jak na státní moci, tak i na Chartě 77. Úzce spolupracují s mluvčími Charty 77 a zveřejňují v plném rozsahu všechny dokumenty Charty 77 jakož i všechna sdělení VONS. Náklady na výrobu a distribuci jsou hrazeny z dobrovolných příspěvků z domova i z ciziny. Signatářům a aktivním stoupencům Charty 77 v Československu se Infoch poskytuje podle technických možností, a to zdarma. V případě výroby a distribuce Infochu, které jsou nezávislé na naší redakci, jsou náklady na jeden výtisk i s poštovným 10 Kčs.

Charta 77|3|89 11.1.1989

**K výbušnině Semtex**

Adresováno Federálnímu shromáždění ČSSR a předsednictvu vlády ČSSR.

V souvislosti s katastrofou letounu Boeing 747, který se zřítil 21.prosince 1988 na skotské městečko Lockerbie, se znovu stala středem pozornosti výbušnina československé výroby Semtex.

Vláda ČSSR nepopírá, že ke zničení letadla a záhubě 270 lidí mohla být použita právě tato látka. Lze uvítat, že navrhla - a návrh byl britskou stranou přijat - aby skupina československých odborníků přispěla na místě k identifikaci příčiny neštěstí.

Československo jistě není jediným výrobcem a vývozcem výbušnin, ať už k průmyslovým či bojovým účelům. Vláda také prohlašuje, že "Československo nikdy nedodávalo a nedodává třaskaviny teroristickým organizacím".

To však nezbavuje odpovědnosti ani vládu, ani občany.

Semtex byl už dříve prokazatelně použit irskými teroristy a byly také zabaveny zásilky Semtexu, ilegálně pašovaného do Británie, údajně z Libye. Britská vláda před časem požádala, aby výrobce přidával do Semtexu aromatickou látku, která by umožnila jeho snažší odhalení a identifikaci.

Informace o vývozu československých výbušnin a případných akcích čs.úřadů zajišťujících, aby výrobku Made in Czechoslovakia nebylo možno využívat k hanebným teroristickým činům, jsou nedostatečné, ne-li nulové. My, kteří se nechceme podílet na odpovědnosti za tuto hanbu, důrazně vyzýváme všechny občany, tisk a Federální shromáždění ČSSR, aby požadovali informace o všech aspektech vývozu československých výbušnin i jiných zbraní a vypracování takových opatření, která by znemožnila jejich použití teroristy.

Žádáme československou vládu, aby jednoznačně odpověděla na následující otázky:

1| Do kterých zemí, za jakých podmínek a v jakém množství je vyvážen Semtex a podobné výrobky, které jsou zneužitelné teroristy?

2| Jaká opatření už vláda učinila, a jaké ještě hodlá učinit, aby zahraniční zákazníci neposkytovali československé výrobky teroristům?

3| Jaké důvody naší vládě brání v tom, aby podnikla příslušné kroky, díky nimž by čs.výrobky byly snadno odhalitené při celních a jiných kontrolách a díky nimž by při jejich nalezení mohl být zjištěn původce jejich zneužití.

Žádáme také, aby vláda průběžně informovala veřejnost především o svých dalších rozhodnutích a činech v této oblasti. Nelze dále tolerovat, aby československé výbušniny a zbraně sloužily ve světě teroristickým skupinám.

Tomáš Hradílek, mluvčí Charty 77 | Dana Němcová, mluvčí Charty 77 | Saša Vondra, mluvčí Charty 77

*

Charta 77|4|89

**Vzpomínka na Jana Palacha**

Zde, na tomto místě, se před dvaceti lety upálil jedenadvacetiletý student filosofické fakulty Univerzity Karlovy Jan Palach.

Zemřel mladý člověk, o kterém jsme věděli a víme tak málo právě proto, že nebyl nikterak výjimečný kromě toho, že bral nesmírně vážně to, co si lidé v této zemi krátce předtím slibovali. Nabídl svůj život jako oběť, aby nám ty sliby připomněl.

Umřel, protože chtěl vykřiknout co nejhlasitěji. Chtěl, abychom si uvědomili, co se to s námi děje, abychom uviděli, co to vskutku děláme, a uslyšeli, co to vskutku říkáme v tom čase ústupků, o kterých se říkalo, že jsou nezbytné, kompromisů, které byly vydávány za rozumné, a taktizování, o kterém se leckomu chtělo věřit, že je chytré. Vytrácelo se tehdy vědomí, že i pod největším tlakem musí při tom všem cosi zůstat, cosi základního, s čím na trh už nelze a bez čeho lidský život ztrácí svou nezadatelnou důstojnost.

Jan Palach umřel a všichni jsme pak na chvíli oněměli. Statisícový proud lidí se vinul ulicemi Starého Města, aby se poklonil jeho památce před rakví vystavenou v Karolinu. Bylo to něco zásadního, co nás tehdy všechny spojilo. Ale bylo to málo, jak ukázalo dvacet uplynulých let. Kalná povodeň lží, které Jan zoufale nastavil vlastní tělo, dosud neopadla.

Dost možná, že opět nastává čas taktizování, kompromisů a ústupků. Dobře víme, že se tu hned tak nedohodneme o tom, co je v životě člověka, v životě společnosti nejdůležitější. Může se nám pak zdát, že nic takového ani není. Připomínka absolutní oběti Jana Palacha není proto nečasná. Pokusme se tedy představit si tu chvíli, kdy sbíral odvahu ke svému činu a kdy nám pak v blízkosti bronzové podoby světce, patrona země české, strašným způsobem připomněl, čím jsme sami sobě povinováni, nemáme-li zahynout jako lidské společenství. Vydržme chvíli hledět do toho ohně, abychom se rozpomněli, že něco takového vůbec existuje, něco, s čím nelze na trh ani včera, ani dnes, ani zítra. Co dělá lidi lidmi právě tím, že je přesahuje, a co je ve zdravé společnosti nakonec spojuje.

Ten pohled vydržíme jen chvíli. Oslnivé světlo mělo by nás donutit sklopit oči a zamyslet se nad sebou.

Oběť Jana Palacha není jen historií, ale stále živou výzvou pro nás pro všechny, kteří si uvědomujeme, co jsme dlužni. Začněme tedy splácet svůj dluh již dnes.

Pokloňme se jeho památce a napřimme se!

Tomáš Hradílek, mluvčí Charty 77 — Dana Němcová, mluvčí Charty 77 — Saša Vondra, mluvčí Charty 77

(Tato slova měla přednést na Václavském náměstí dne 15.1.1989 Vlasta Chramostová. Bylo v tom zabráněno.)

*

Charta 77|5|89 **Vládám států, účastnících se procesu KBSE**

Paní a pánové,

právě jste podepsali dokument, v němž se všichni účastníci helsinského procesu zavazují, že se "vyhnou jakémukoli činu, který není v souladu s ustanoveními Závěrečného aktu a dalších dokumentů KBSE" a že "uznávají, že jakýkoli takový čin by poškodil jejich vzájemné vztahy a bude překážkou rozvoje spolupráce mezi nimi".

V neděli 15.ledna rozbily masívní policejní sbory v Praze za pomoci obrněných transportérů, vodních děl, slzného plynu a psů pokojnou manifestaci československých občanů, kteří chtěli uctít památku studenta Jana Palacha, jenž se před dvaceti lety upálil na Václavském náměstí, aby varoval před pokračující demoralizací společnosti po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Skupina zástupců nezávislých iniciativ, kteří chtěli na místě jeho činu položit květiny, byla zadržena policií. Zvláštní policejní jednotky a Lidové milice pak do večerních hodin rozháněly, bily a kropily vodními děly po celém středu města tisíce občanů, kteří se chtěli zúčastnit pietního aktu. Policie zranila mnoho lidí, některé vážně. V pondělí 16.ledna pak policejní jednotky akci zopakovaly. Jestliže však v neděli mohly alespoň předstírat, že uzavřely Václavské náměstí, aby případně zabránily naplnění anonymní hrozby, pravděpodobně fiktivní, že na Václasvkém náměstí opět zaplane lidská pochodeň, v pondělí svůj zásah záměrně vyprovokovaly. Když několik zástupců nezávislých iniciativ položilo květiny u pomníku sv.Václava, aniž by k tomu přizvali další občany, policie je okamžitě zadržela, uzavřela střed města a rozháněla, opět pomocí vodních děl, slzného plynu a obrněných transportérů tisíce občanů, kteří jím v té době procházeli. Teprve policejní brutalita přiměla mnohé, aby hlasitě protestovali. Surovosti vůči pokojnému obyvatelstvu a uvěznění čtrnácti zástupců nezávislých iniciativ a dalších občanů, je tedy demonstrací síly a účelovým politickým aktem.

Československé orgány státní moci byly sice vývojem mezinárodní situace přinuceny podepsat vídeňský dokument, ale snaží se ve skutečnosti zabránit jakémukoli vývoji k demokracii, rozvoji nezávislého a svobodného myšlení a občanských iniciativ. V posledních třech měsících proto vystupňovaly zásahy proti nezávislým skupinám a uvěznili např. mladé aktivisty Nezávislého mírového sdružení, z nichž dosud zůstávají ve vazbě Tomáš Dvořák a Hana Marvanová; ve vazbě jsou rozněž Petr Cibulka, kterému hrozí za šíření nezávislé kultury až deset let vězení, Eva Vidlařová, která vystoupila na jeho obranu, a Ivan Jirous, který za petici, poukazující na odpovědnost státních orgánů za smrt politického vězně Pavla Wonky ve vězení, čeká trest do pěti let. V psychiatrické léčebně je dosud Augustin Navrátil, autor petice za náboženské svobody a odluku církve od státu, kterou podepsalo víc než půl milionu lidí.

V tomto přímém útoku na helsinský proces není Československo samo. Úřady NDR

systematicky kriminalizují a nutí k vystěhování aktivisty nezávislých občanských iniciativ, když např. u příležitosti 70.výročí zavraždění Rosy Luxemburgové a Karla Liebknechta zdůrazňují, že "svoboda je vždy svobodou pro jinak smýšlející" a protestují proti zákazu sovětských filmů a časopisů. Těsně před podpisem vídeňského dokumentu uvěznily v Lipsku kolem stovky lidí, z nichž osm zůstává ve vězení s obviněním pro poškozování státního pořádku, za což mohou být odsouzeni až na pět let. V týdnu před podpisem vídeňského dokumentu uvěznily bulharské úřady sedm aktivistů Nezávislé společnosti pro lidská práva, mj.za poskytování rozhovorů pro západní rozhlasové stanice. O situaci v Rumunsku není třeba hovořit.

Z těchto postupů lze usuzovat, že se vytváří faktické seskupení několika vlád, zaměřené jak proti pozitivním změnám ve východní části Evropy, tak proti celoevropskému sbližování, jehož významným aktivním prvkem je helsinský proces. Má-li pozitivní vývoj pokračovat, nelze přehlížet a tolerovat, když některé vlády chápou dokumenty, které pokrytecky podepisují, za cár papíru.

Teprve čas ukáže, zda se podpis vlád pětatřiceti účastnických států pod dokumentem, jehož smluvní závazky část účastníků neplní a zřejmě plnit zatím nehodlá, stane přece jen impulsem pro zlepšení situace v oblasti lidských práv a zda postup vlád, které ve Vídni daly přednost uzavření následné schůzky závěrečným dokumentem před jejím ztroskotáním, bude dodatečně ospravedlněn. K tomu je třeba nejen trpělivosti, nýbrž i rozhodnosti.

Při posuzování situace v Československu si prosím uvědomte, že policejní sbory byly nasazeny nikoli proti rozvášněným davům, nýbrž proti účastníkům pietního shromáždění, a že Stanislav Penc ml., Jana Petrová, Saša Vondra, Jana Šternová, David Němec, Dana Němcová, Ota Veverka a Petr Placák jsou spolu s Josefem Žáčkem, Markem Ptáčkem, Václavem Kratochvílem, Jitkou Vavříkovou, Jiřím Fialou a Václavem Havlem vězněni nikoli proto, že kladli bomby, ale za to, že kladli květiny.

V Praze 17.1.1989

Tomáš Hradílek
mluvčí Charty 77

(Mluvčí Charty 77 Dana Němcová a Saša Vondra jsou ve vězení.)

*

Charta 77|6|89 **Hladovka kolektivu mluvčích** Praha 17.1.1989

Kolektiv mluvčích spolu s dalšími aktivisty Charty 77 bude v neděli 22.1.1989 držet hladovku na protest proti trvajícímu nezákonnému věznění řady čs.občanů z politických a náboženských důvodů a rovněž na protest proti uvěznění představitelů Charty 77, dalších nezávislých iniciativ a jednotlivých spoluobčanů, kteří chtěli ve dnech 15. a 16. ledna květinami uctít památku Jana Palacha.

Seznam nespravedlivě vězněných čs.občanů předloží mluvčí Charty 77 příslušným úřadům.

Tomáš Hradílek
mluvčí Charty 77

(Další dva mluvčí Charty 77, Dana Němcová a Saša Vondra, jsou ve vězení.)

*

Charta 77|7|89 **Poděkování** Praha 20.1.1989

Mezinárodní společnosti pro lidská práva
Zurich, Vídeň, Frankfurt n.M.

Charta 77 děkuje tímto pracovníkům a spolupracovníkům Mezinárodní společnosti pro lidská práva (IGFM), zejména Daně Seidlové, ale i dalším, za organizaci mezinárodní řetězové hladovky, která měla přispět k vyhlášení amnestie československých politických vězňů.

Tato morálně významná akce, jejíž součástí bylo i odesílání protestních dopisů předním československým činitelům a také pozdravů vězněným, je novým svědectvím o možnostech celosvětové solidarity v oblasti prosazování a obhajoby lidských práv.

Naše vřelé díky patří též více než 800 občanům Švýcarska, Rakouska, NSR, Norska, Švédska, Dánska, Francie, Anglie, Holandska, Itálie, Polska, Maďarska, Československa, Kanady, Austrálie, USA a dalších zemí, kteří jednodenním hladověním a dopisy vyjádřili rozhodný nesouhlas s tím, že v Československu jsou v rozporu s přijatými mezinárodními dohodami stále ještě trestně stíháni a vězněni někteří

někteří občané za své kritické a nekonformní názory a za jejich šíření.

Je těžké posoudit konkrétní výsledky, které tato mezinárodní hladovka přinesla. Minimálně přispěla k propuštění jednoho politického vězně, Waltera Kanii, jemuž byl mnohaletý trest odnětí svobody přerušen z vážných zdravotních důvodů; možná, že pomohla i k určitému posunu v posuzování některých domnělých trestných činů. Při rigidních přístupech čs.politické a soudní moci, lišících se už dnes ostře od přístupů sovětských, maďarských i polských, je i to úspěch.

Současně bychom chtěli poděkovat pracovníkům Mezinárodní společnosti pro lidská práva (IGFM), zvláště paní Dagmar Vaněčkové a panu Johannu Morawitzovi, za sociální pomoc rodinám nespravedlivě pronásledovaných i jednotlivcům a rovněž za intervenční a informační činnost ve prospěch nespravedlivě stíhaných československých občanů. Naše díky patří též osobním patronům vězněných a jejich rodin.

Tomáš Hradílek
mluvčí Charty 77

(Další dva mluvčí Charty 77, Dana Němcová a Saša Vondra, jsou ve vězení.)

*

Charta 77|8|89 **Prohlášení k lednovým událostem** Praha 22.1.1989

Zástupci Československa přijali dne 15.ledna 1989 závěrečný dokument vídeňské následné schůzky KBSE. Zavázali se mj."respektovat právo svých občanů aktivně přispívat jako jednotlivci nebo sdružení s jinými názory k prosazování a ochraně lidských práv a základních svobod." (13e), a "usnadňovat přímé kontakty a komunikaci mezi těmito jednotlivými organizacemi a institucemi jak uvnitř jednotlivých účastnických států, tak mezi nimi a odstraňovat zákonné a administrativní překážky, neslučitelné se závěry KBSE, pokud existují" (26).

V uplynulém týdnu policejní jednotky za asisence lidových milicí brutálně rozehnaly pokojná shromáždění obyvatel na Václavském náměstí v Praze. Již předtím rozpoutali někteří představitelé státní moci a část tisku lživou a pomlouvačnou kampaň proti nezávislým iniciativám. Naznačují, či přímo obviňují představitele občanského hnutí, že chtějí dohnat mladé lidi k sebevraždě. Píší o jakýchsi telefonických hrozbách umístit v kině, obchodním domě a jinde bomby. Kdosi prý vyhrožoval střelbou. Rudé právo 21.ledna tvrdí, že "jsou to nesporně výhrůžky organizátorů a podněcovatelů akcí na Václavském náměstí". Za ně jsou pak vydáváni nikoli skuteční původci těchto provokací, ale nezávislé iniciativy, zejména Charta 77. Jako ozvěna 50.let, výraz odmítnutí lepších mezinárodních vztahů a neúcty ke smluvním partnerům v helsinském procesu zní obvinění, že tyto iniciativy jsou řízeny z "nepřátelských center" v zahraničí.

Druhou, mírnější linii propagandy představují tvrzení, že "provokace brání přestavbě", že demonstracemi se nic nevyřeší, že "diskusi přijímáme, ale s nekonstruktivním vybíjením vášní se nebudeme smiřovat".

Shrneme nejprve fakta.

Charta 77 ani jiné občanské iniciativy neorganizovaly žádné demonstrace. Představitelé pěti iniciativ se dohodli, že v neděli 15.ledna ve čtrnáct hodin položí květiny na místě, kde se před dvaceti lety obětoval Jan Palach, aby varoval před postupující kapitulací a demoralizací československé společnosti, tedy před tím, co se později skutečně stalo a co nás zatěžuje dodnes. Krátký pietní akt na Václavském náměstí měl proběhnout za účasti několika desítek přátel. Nezávislé iniciativy dále navrhovaly občanům, aby vzpomněli Palachovy památky položením květin na jeho hrob 21.ledna 1989, a to individuálně, v čase, který si sami zvolí. Ani ve Všetatech neorganizovaly tedy masové shromáždění.

Složky státní moci, které se cítí ohroženy pozitivním vývojem v některých zemích východní poloviny Evropy a v mezinárodních vztazích, projevujícím se i oživením občanských postojů v Československu, se zřejmě rozhodly využít této příležitosti k útoku proti nezávilým iniciativám. Odmítly další jednání o alternativních možnostech uctění Palachovy památky. Situaci ovlivnil dopis, ohlašující, že 15.ledna opět zaplane lidská pochodeň. Bylo možné předpokládat, že je to provokace. Nebylo však možné vyloučit, že kdosi se rozhodl k zoufalému činu. Tomu bylo třeba zabránit. Protože čs.televize odmítla nabídku Václava Havla, využil zahraničních sdělovacích prostředků.

V neděli 15.ledna měla tedy státní moc záminku k uzavření Václavského náměstí. V následujících dnech nikoliv. V pondělí zneužila skutečnosti, že několik zástupců,

v neděli zadržených, položilo květiny u pomníku sv.Václava. O svém individuálním záměru veřejnost neinformovali a nelze je tedy obvinit z organizování demonstrace. Fotografie z jejich zatýkání dosvědčuje, že přítomno bylo jen několik desítek náhodných chodců. Poté vtrhly na náměstí, kterým v této době procházejí běžně tisíce lidí, stovky policistů, obrněné transportéry a vodní děla. V úterý 17.ledna, po dlaším vpádu bezpečnostních jednotek na Václavské náměstí, byli lidé, zejména mladí, už oprávněně pobouřeni jednáním státní moci. Provolávali proto hesla, odsuzující násilí, žádající svobodu, demokracii, propuštění zatčených. Žádali: Pište pravdu! Nelžete! Ať žije Charta! Ať žije Havel! Lidská práva! Novou vládu! Vraťte nám Dubčeka! Gorbačov to vidí, Honza Palach atd. Ve středu a ve čtvrtek se sešly zcela spontánně tisíce lidí, aby diskutovali o situaci v Československu. Zdůrazňujeme, že i při brutalitě, s jakou policie zasáhla zejména ve čtvrtek 19.ledna, kdy bylo mnoho lidí zraněno, se demonstranti chovali klidně a důstojně, neútočili na bicí komanda, neházeli kamením, nerozbíjeli žádné předměty. Když lidé, prchající před vodním dělem, porazili popelnici, postavili ji a vrátili do ní odpadky, které se vysypaly. Lze takové chování nazývat "vybíjením nekonstruktivních vášní"?

Brutalita pořádkových jednotek byla tedy nejen zcela neoprávněná, ale záměrná a zaměřená i proti lidem, kteří náhodně procházeli Václavským náměstím. Zřejmě proto, aby zastrašeny byly nejen všechny projevy nezávislého myšlení, ale aby každý občan pocítil, že státní moc si proti němu může dovolit cokoliv. Její počínání lze hodnotit jen jako otevřený útok proti společnosti, proti vývoji k demokracii v systémech, založených na ztroskotavším stalinském modelu a proti mezinárodnímu sbližování, možnému jen při prosazení lidských práv jako společné civilizační hodnoty.

Žádná nezávislá iniciativa v Československu nevolá po násilí, nýbrž po dialogu. Nechceme, aby představitelé moci dovedli společnost k výbuchu, kterým by byli smeteni podobně jako Gomulka či Gierek, k výbuchu, jehož účet by však celá společnost musela dlouho splácet. Pokojný dialog o tom, jak sladit politickou praxi s mezinárodními pakty o lidských právech, které Československo přijalo, nabízí Charta 77 držitelům moci už od svého počátku před dvanácti lety. Reakcí jsou pouze pomluvy, perzekuce, policejní pronásledování a věznění. Jen v posledních týdnech prokázaly nezávislé iniciativy svou vůli ke kompromisu přeložením manifestace k 40.výročí deklarace lidských práv na Škroupovo náměstí. A také klidným a důstojným průběhem této manifestace. Nezávislé mírové sdružení žádalo primátora hlavního města Prahy o přidělení sálu, kam by přeložilo z Václavského náměstí diskusní odpoledne posledních sobot v měsíci. Primátor žádost zamítl.

Nahrazování dialogu násilím je tedy monopolem státní moci, respektive těch jejích představitelů, kteří jsou zodpovědni za žalostný stav československé společnosti. Žádáme proto, aby konečně odstoupili a byli nahrazeni politiky, schopnými zahájit celospolečenský dialog.

Žádáme, aby byli odvoláni z funkcí všichni činitelé, zodpovědní za neodůvodněný a brutální postup policejních sil a Lidových milicí proti pokojným shromážděním obyvatel, především federální ministr vnitra a náčelník Správy SNB pro Prahu a Středočeský kraj.

Bez dialogu není možná nejen demokratická přeměna společnosti, ale ani řešení okamžitých a nejnaléhavějších hospodářských a společenských potíží. K tomu je nutné propustit ihned všechny zatčené a zrušit jejich obvinění, přestat lhát ve sdělovacích prostředcích a otevřít jejich stránky pravdivé diskusi, umožnit registraci a legalizaci nezávislých skupin a časopisů. Jsme připraveni jmenovat své zástupce pro konstruktivní televizní besedu s představiteli státních orgánů. Pro uklidnění situace a k zahájení dialogu žádáme, aby Národní výbor hl.m.Prahy a národní výbory v místech, v nichž si to občané budou přát, poskytly veřejná prostranství nebo sály, kde by mohli všichni lidé svobodně vyjádřit své názory a diskutovat o cestách ke společenskému rozvoji Československa.

Charta 77 není politická organizace, která by mohla nabízet konkrétní modely politického uspořádání. Její zkušenost je však právě zkušeností možné plurality a dialogu různých politických a společenských postojů, přesvědčení a duchovních orientací. Tuto svou zkušenost může nabídnout jako skrovný příspěvek k nezbytnému dialogu v celé společnosti.

Tomáš Hradílek
mluvčí Charty77

(Mluvčí Charty 77 Dana Němcová a Saša Vondra jsou ve vězení)

Dokument Charty 77 Prohlášení k lednovým událostem byl zveřejněn na tiskové konferenci, která se konala v Praze dne 23.ledna 1989. Signatáři Charty 77 Ladislav Lis, Anna Šabatová, Libuše Šilhánová a Petr Uhl a člen Nezávislého mírového sdružení Tomáš Tvaroch na ní zodpověděli dotazy zahraničních novinářů. Tiskové besedy se zúčastnili pracovníci agentur AFP, ANSA, AP a Reuter, dopisovatel Hlasu Ameriky a pracovníci jedné televizní společnosti. Beseda se týkala zejména nedávných demonstrací v Praze, policejních a soudních represí a změny postavení nezávislých skupin ve společnosti.

*

**Oznámení nezávislých iniciativ**

Minulý týden jsme jako zástupci pěti nezávislých iniciativ informovali Obvodní národní výbor v Praze 1, že se dne 15.1. ve 14 hod. setkáme ke krátké vzpomínce na Jana Palacha u sochy sv.Václava na Václavském náměstí v Praze. Protože jde o krátký vzpomínkový akt a nikoliv o manifestaci či veřejné shromáždění, nemáme ve smyslu zákona oznamovací povinnost. Tuto skutečnost jsme opět zdůraznili ve formálním odvolání, jímž jsme reagovali na neoprávněný zákaz, vydaný ONV v Praze 1. Uvedli jsme zde, že na svém původním úmyslu trváme.

Dne 10.1. došlo k jednání našich zástupců s JUDr.Martinem Houskou, vedoucím odboru vnitřních věcí NVP, který na nás naléhal, abychom od záměru uspořádat setkání ustoupili. Dále navrhoval, aby setkání proběhlo jinde. V jednání se mělo pokračovat dnes, 11.1., avšak Martin Houska telefonicky oznámil, že vzhledem ke stanovisku politických orgánů nemá další jednání smysl a že úřady na svém zamítavém stanovisku k setkání na Václavském náměstí trvají.

Po důkladné úvaze jsme se rozhodli uskutečnit setkání na původně dohodnutém místě a v původně dohodnutou dobu. Pokud pak jde o anonymní dopisy, adresované Václavu Havlovi a Daně Němcové, psané člověkem, který se na tomto místě v odpoledních hodinách údajně míní upálit, nevylučujeme možnost, že jde o provokaci, jíž má být diskreditováno nezávislé hnutí v Československu. Kdyby však někdo skutečně choval sebevražedný úmysl ohlášený v dopisech, znamenalo by pro něho odvolání vzpomínkového aktu potvrzení toho, že je na něho upřena pozornost veřejnosti, a mohlo by to být naopak impulsem pro uskutečnění jeho záměru. Vyjádření Václava Havla a Dany Němcové k těmto dopisům považujeme za dostatečně jasné stanovisko, které by mělo pisatele od jeho nešťastného záměru odradit.

V Praze 11.1.1989

Petr Placák - České děti; Tomáš Hradílek, Dana Němcová, Saša Vondra - Charta 77; Heřman Chromý, Stanislav Penc ml., Ota Veverka - Mírový klub Johna Lennona; Ondřej Černý, Jana Petrová, Miloš Zeman - Nezávislé mírové sdružení; Petr Bartoš, Pavel Jungmann, Bedřich Koutný - SPUSA.

*****　　*****　　*****

**Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, který je čs.ligou pro lidská práva a členem Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)**

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č.860.

**Sdělení č.877 (Jan Křivan odsouzen)**

Samosoudkyně obvodního soudu pro Prahu 1 JUDr.Marie Scheuzerová soudila v hlavním líčení dne 9.1.1989 27letého elektromontéra Jana Křivana z Roudnice n. Labem, signatáře Charty 77, žalovaného z tr.činu útoku na veřejného činitele podle §156|2 tr.zákona a trestného činu ztěžování pravomoci veřejného činitele podle §156a tr.zákona, jichž se měl dopustit při manifestaci 28.října 1988 na Václavském náměstí v Praze. I když jediný svědek, nstržm.Skála vypovídal značně neurčitě - nedokázal např. uvést, jaké hrubé výroky obviněný vyslovil - a i když Jan Křivan popíral, že by se žalovaného jednání dopustil, byl uznán vinným spácháním těchto činů a odsouzen ke čtyřem měsícům odnětí svobody s podmíněným odkladem na jeden rok. Prokurátor se vzdal práva odvolat se, J.Křivan si ponechal lhůtu na rozmyšlenou. (Viz sdělení č.850 a 874.)

V Praze 10.1.1989

*

Sdělení č.878 (Luboš Rychvalský před soudem)

Okresní prokurátor pro Prahu 1 JUDr.Milan Trkal žaluje Luboše Rychvalského, nar.11.4.1964, hlídače n.p.Konstruktiva Praha, trvale bytem Karlovy Vary - Stará Role, Dvořákova 23, přechodně bytem Praha 5, Křížova 48, pro tr.činy stěžování výkonu pravomoci veřejného činitele [§156a tr.z.] a útoku na státní orgán a orgán společenské organizace [§154|2 tr.z.]. Uvedených tr.činů se měl L.Rychvalský dopustit tím, že 28.října 1988 při nepovolené manifestaci na Václavském náměstí neuposlechl výzvy k vyklizení prostoru a že při zákroku VB k vytlačení shromážděných "počal vykřikovat hrubé osočující nadávky na adresu zakročujících příslušníků VB". Zejména pak tím, že když proti němu jediný prokuraturou navržený svědek, nstržm.Josef Beran použil obušek, "počal se na svědka věšet a křikem povzbuzoval přihlížející k zjevnému odporu vůči zakročujícím příslušníkům VB". Bude-li L.Rychvalský, který je stíhán na svobodě, uznán vinným těmito trestnými činy, hrozí mu trest odnětí svobody až do jednoho roku.

Hlavní líčení v tr.věci L.Rychvalského před senátem obvodního soudu pro Prahu 1 za předsednictví JUDr.Jany Pěchtové bylo stanoveno na 19.ledna 1989 v 9,00 hodin do místnosti č.222 v budově téhož soudu na Ovocném trhu 14.

V trestní věci proti L.Rychvalskému se opakuje stereotyp obvinění, produkovaných jako na běžícím pásu proti desítkám účastníků manifestace dne 28.října. Když se před soudem ukáže, že obviněný na uváděném místě vůbec nebyl a že se žalovaných činů nedopustil, je záležitost zpravidla předána národnímu výboru k projednání jako přestupek, aniž by soudce či prokurátora napadlo pomyslet na svou povinnost stíhat zúčastněné příslušníky SNB pro tr.čin křivé výpovědi nebo křivého obvinění.

Uvažme však hypotetickou možnost, že se L.Rychvalský opravdu zúčastnil protiústavně zakázané manifestace 28.října, že při nezákonném a brutálním zásahu proti manifestantům vykřikoval výtky na adresu zakročujících příslušníků SNB a že se po zmlácení obuškem dožadoval pomoci přihlížejících. Jsme toho názoru, že i kdyby se věci opravdu sběhly takto, měl by být L.Rychvalský spíše oceněn za mimořádnou občanskou statečnost. Stíhán a potrestán by měl být nstržm.Josef Beran, který ho bil. A zvláště by měli být stíháni a potrestáni ti, kdo k tomuto absurdnímu bití a brutalitě vydali rozkaz.

V Praze 10.1.1989

*

Sdělení č.879 (Domovní prohlídka u Jana Šabaty)

Dne 11.ledna 1989 byla provedena v bytě Jana Šabaty, v Kallabově 29, Brno, tříhodinová domovní prohlídka. Prováděli ji mjr.Petřík a kpt.Jiří Musil z MS SNB Brno. Signatář Charty 77 Jan Šabata je členem Výboru na obranu Petra Cibulky a prohlídkou byl postižen v souvislosti s činností tohoto výboru: formálně byla prohlídka odůvodněna tím, že by se v bytě mohly nacházet věci důležité pro tr.stíhání ing.Evy Vidlařové, která je za svou činnost ve Výboru na obranu Petra Cibulky od 19.prosince 1988 vazebně stíhána. Je obviněna z tr.činu nadržování podle §166 tr.zákona (viz naše sdělení č.871). Během domovní prohlídky bylo odňato asi 60 položek; šlo o větší množství Lidových novin, Informací o Chartě 77 a Manifestu HOS. Zabaven byl také kopírovací přístroj značky Toshiba. Je to druhá domovní prohlídka, která byla u J.Šabaty během posledních tří měsíců provedena.

V Praze 17.1.1989

*

Sdělení č.880 (Tomáš Tvaroch odsouzen)

Dne 11.ledna 1989 vydal městský soud v Praze ve veřejném zasedání usnesení, kterým zamítl odvolání prokurátora proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu 1, jímž byl Tomáš Tvaroch odsouzen k jednomu měsíci vězení s podmíněným odkladem na jeden rok (viz sdělení č.840, 843, 849, 850, 851, 861, 873). Zasedání předsedal JUDr.Petr Stutzig. Vydáním tohoto usnesení se stal rozsudek obvodního soudu pravomocným. Městský soud zaujal v podstatě stejné stanovisko jako soud prvního stupně: že totiž se Tomáš Tvaroch účastnil shromáždění dne 28.10.1988, které bylo zakázáno rozhodnutím ONV v Praze 1, a dopustil se tak přečinu proti veřejnému pořádku podle §6 a| zákona o přečinech. Pokud se týká původně žalovaného dalšího porušení veřejného pořádku dne 26.11.1988, dospěl soud k názoru, že nejde o přečin, protože nedošlo k narušení veřejného pořádku.

Tomáš Tvaroch ve své obhajobě označil vyhlášku NVP z 20.10.1988, na jejímž základě byla manifestace zakázána, za protiústavní a protizákonnou. Podotkl, že 28.října jediným elementem, narušujícím veřejný pořádek, byla policie.

Celý případ Tomáše Tvarocha lze zařadit k těm počinům státní moci, jimiž se pomocí policie a justice snaží umlčovat a zastrašovat občany angažující se v nezávislých iniciativách.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.881 (Miroslav Kvašňák před soudem)

Dne 18.ledna 1989 proběhlo u obvodního soudu pro Prahu 1 hlavní líčení proti Miroslavu Kvašňákovi, nar.25.12.1961, který je obviněn z tr.činu podněcování [§164 tr.zákona], útoku na státní orgán a orgán společenské organizace [§154|2 tr.zákona] a ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele [§156 a|tr.zákona] za účast na manifestaci 28.října v Praze. (Viz naše sdělení č.850.) M.Kvašňáka zadržel 28.října odpoledne ve Vodičkově ulici příslušník SNB v civilu, který u soudu svědčil, že M.Kvašňák křičel urážky na adresu příslušníků pohotovostního pluku, kteří zabraňovali v průchodu na Václavské náměstí, a že vybízel lidi, aby neutíkali a neodcházeli. Miroslav Kvašňák celou záležitost popisuje úplně jinak a žádá o předvedení videozáznamu, který může jeho výpověď potrvrdit.

Samosoudkyně JUDr.Jana Pěchotová odročila hlavní líčení na 30.ledna 1989 na třináctou hodinu do místnosti č.222 ve 2.patře obvodního soudu pro Prahu 1, Ovocný trh 14.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.882 (Hlavní líčení s Lubošem Rychvalským)

Dne 19.ledna 1989 začalo u obvodního soudu pro Prahu 1 hlavní líčení s Lubošem Rychvalským, nar.11.4.1964, stíhaným pro účast na manifestaci 28.10.1988 podle §154|2 tr.z. (útok na státní orgán a orgán společenské organizace) a §156 a|tr.z. (ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele). Obžaloba viní Luboše Rychvalského, že se zúčastnil nepovoleného shromáždění občanů 28.října na Václavském náměstí, neuposlechl výzev zakročujících příslušníků SNB k rozchodu a při zákroku orgánů VB je hrubě urazil. Luboš Rychvalský vypověděl, že se manifestace zúčastnil a že poté, kdy slyšel výzvy k rozchodu, byl spolu s dalšími občany vytlačován pořádkovou jednotkou do podchodu na stanici metra Muzeum. Přesto, že se skupina občanů vytlačovaných do metra zásahu nijak nevzpírala, bylo proti nim použito vodní dělo, což mezi ustupujícími občany způsobilo paniku. Příslušníci pořádkové jednotky se chovali velmi agresívně a neuniformovaní příslušníci SNB bezdůvodně napadali jednotlivé občany a vytahovali je z davu. Těsně před L.Rychvalským porazili dva neuniformovaní příslušníci jednoho z ustupujících občanů. L.Rychvalský mu chtěl pomoci vstát, přičemž se na něho dva výše zmínění neuniformovaní příslušníci vrhli a odtáhli ho k pořádkové jednotce. Příslušníci pořádkové jednotky pak L.Rychvalského spoutali a přitom ho bili obušky a kopali. Poté ho odvedli k připravenému autobusu, který zadržené odvážel na MO SNB ve Školské ulici.

Luboš Rychvalský popřel, že by byl v průběhu zákroku příslušníků SNB volal "Vy hajzlové, nechte nás být, vždyť jste jak fašisti." Uvedl, že skupina občanů vytlačovaná do podchodu metra zpívala při zásahu státní hymnu. Svědek Beran, příslušník SNB, sice trval na tom, že obžalovaný uvedená slova křičel, ale zároveň přiznal, že se na zákrok proti obžalovanému pamatuje jen mlhavě a že hlavním důvodem, proč byl z davu vytažen právě obžalovaný, bylo to, že stál nejblíž. Beranova svědecká výpověď nesouhlasila s výpovědí L.Rychvalského ještě v dalších bodech: tvrdil, že L.Rychvalského nezadrželi neuniformovaní příslušníci SNB, ale on sám jako příslušník pořádkové jednotky, a že se L.Rychvalský zákonu zpěčoval.

Luboš Rychvalský požádal, aby byli slyšeni občané, kteří s ním byli ve skupině vytlačované do podchodu metra a kteří byli svědky toho, že se snažil pomoci člověku sraženému neuniformovanými příslušníky a kvůli tomu byl zadržen. Obhájce L.Rychvalského přečetl jména a adresy navrhovaných svědků a hlavní líčení bylo odročeno na 1.února ve 13 hodin opět do jednací síně č.222 ve 2.patře budovy obvodního soudu pro Prahu 1, Ovocný trh č.14.

Předsedkyně senátu JUDr.Jana Pěchotová se během líčení zeptala obžalovaného, proč pracuje jako noční hlídač, když vystudoval střední průmyslovou školu stavební. Luboš Rychvalský odpověděl, že se již dva roky pokouší o přijetí na bohosloveckou fakultu a že prozatím zvolil takové zaměstnání, které by mu umožnilo se věnovat samostudiu.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.883 (Trestní stíhání za účast na manifestaci 15.ledna 1989)

Dne 15.ledna 1989 zahájil vyšetřovatel obvodní prokuratury pro Prahu 1 JUDr.Jaroslav Dolejší trestní stíhání proti Tomáši Komárkovi, nar.24.7.1966, bytem Praha 5, Janáčkovo nábř. 86|7, zaměstnanci Pražských energetických závodů, Zdeňku Duškovi, nar.8.9.1959, bytem Chrudim IV, Majakovského 815 a Richardu Stockarovi, nar.3.1.1959, bytem Praha 1, Jakubská 14. Všichni tři jsou obviněni ze ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle §156a tr.z. a z útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §154|2 tr.z. Vyšetřovatel je viní, že "15.1.1989 kolem 15,20 hod. v Praze 1, nám. Krasnoarmějců neuposlechli výzev příslušníků SNB, členů pořádkových jednotek, k opuštění vyklizovaného prostoru a zachování veřejného pořádku a na zakročující příslušníky SNB vykřikovali vulgární a urážlivé výroky."

Všichni tři obvinění jsou pravděpodobně stíháni na svobodě.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.884 (Ing.Pavel Dudr a Jaromír Němec mají být souzeni)

Dne 30.ledna 1989 od 8 hodin v místnosti č.17 ve 2.patře okresního soudu v Kroměříži má probíhat hlavní líčení v trestní věci proti ing.Pavlu Dudrovi a Jaromíru Němcovi. O tomto případu, kde tr.stíhání se vleče od listopadu 1985, jsme již mnohokrát referovali (viz naše sdělené č. 466, 486, 490, 491, 519, 548, 577, 809, 819). Obžalobou prokurátora z Gottwaldova jsou oba stíháni pro tr.čin pobuřování podle §100 odst.1a,3 tr.zákona a hrozí jim trest odnětí svobody od jednoho roku do pěti let. Obžalobou jsou viněni, že rozmnožovali a rozšiřovali Informace o Chartě 77, letáčky na obranu politických vězňů, různé písemnosti signatářů Charty 77, přepisy relací rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Hlas Ameriky a texty dalších autorů, např.text Mýtus zavražděných v Polsku, práce Solženicyna, Milana Šimečky, Kirkpatrickové a rozhovor novináře Spira s Václavem Havlem.

Předsedou senátu má být předseda soudu JUDr.Vlastimil Mikulenka.

Orgány státní moci doufají, že v současné situaci zostřené represe projde proces s Pavlem Dudrem a Jaromírem Němcem bez větší pozornosti. Podle jistých známek se lze obávat, že jim hrozí nepodmíněné tresty odnětí svobody.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.885 (Stanislav Ritter zadržen)

Stanislav Ritter, nar.10.10.1963, bytem ubytovna PS, Novohradská 394, České Budějovice, který je členem Nezávislého mírového sdružení, se vydal dne 21.1.1989 z Českých Budějovic do Prahy. Na oděvu měl nápisy "Patřím k nim a nejsem nepřítel", "Svobodu shromažďování", "Zákony platí na všechny", "Vězení není řešení", "Zveřejněte názory a cíle nezávislých skupin a Charty 77". Cestou byl, pravděpodobně až v Praze, zadržen a podle vyjádření operačního důstojníka Městské správy VB si "tam" pobude delší dobu. Další podrobnosti a vývoj se zjišťují.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.886 (Otomar Klodner trestně stíhán pro účast na manifestaci 19.1.)

Mladá fronta z 21.1. zveřejnila, že ve čtvrtek 19.1. bylo příslušníky SNB při manifestaci na Václavském náměstí kontrolováno přes 350 osob, z toho "asi" 280 bylo předvedeno. Pro trestné činy je prý stíháno 23 lidí, pro přečiny 80, dále 30 osob bylo oznámeno národnímu výboru pro přestupky a jeden byl blokově pokutován.

(Dále se zde uvádí, že 14 lidí vyhledalo oficiální lékařské ošetření - desítky dalších se jistě ošetřit nedaly - z čehož jsou prý tři tzv.ochránci pořádku).

V tomto sdělení referujeme o případu Otomara Klodnera. Očekáváme, že další postižení nebo jejich okolí nám poskytné informace.

Otomar Klodner, nar.2.2.1964, dělník Úklidu hl.m.Prahy, bytem nábř. L.Svobody 8, Praha 1, byl 19.1. po zadržení obviněn z tr.činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §154|2 tr.zákona a z tr.činu stěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle §156a tr.zákona. Prvého trestného činu se měl dopustit urážlivými výroky na adresu zasahujících jednotek, druhého tím, že neuposlechl výzvy ONV a VB k odchodu. Trestní stíhání zahájila vyšetřovatelka prokuratury Marie Tikalová z oddělení vyšetřování v Lazarské ulici v Praze 1. Otomar Klodner byl po výslechu propuštěn na svobodu.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.887 (Domovní prohlídky v Bratislavě)

Dne 19.ledna 1989 provedla Státní bezpečnost na příkaz vyšetřovatele StB Ladislava Verčíka a se souhlasem prokurátora domovní prohlídky u JUDr.Jána Čarnogurského, prof.Miroslava Kusého, Martina Šimečky a Milana Šimečky. Prohlídky byly formálně zdůvodněny trestním stíháním, započatým dne 26.10.1988 proti Hnutí za občanskou svobodu, jehož se všichni postižení aktivně účastní. Šlo již o druhou vlnu prohlídek v této věci, první byly u jmenovaných provedeny dne 27.10.1988.

Při domovních prohlídkách bylo odňato značné množství písemností a publikací domácího i zahraničního původu. Milanu Šimečkovi odnesli příslušníci StB rukopisy jeho publikovaných i nepublikovaných literárních prací. Byly odňaty též psací stroje a tuzexové bony - např. u JUDr.Jána Čarnogurského zabavila Bezpečnost částku 200 TK.

Tento další útok proti Hnutí za občanskou svobodu pokládáme za specifický akt solidarity bratislavské StB s její sesterskou organizací v Praze, která již několik dnů čelí autentickým projevům občanské nespokojenosti.

V Praze 22.1.1989

*

Sdělení č.888 (Jiří Fajmon před samosoudcem)

Samosoudce obvodního soudu v Bratislavě 1 JUDr.Ján Jamrich stanovil hlavní líčení s Jiřím Fajmonem na 27.1. v 8,15 hodin v budově téhož soudu, Zahradnická 10, místnost č.63 v přízemí. J.Fajmon, nar.21.4.1964, bytem Liberec, Jiřmanice 259, strojník ČSD, signatář Charty 77, má být souzen pro přečin proti veřejnému pořádku podle §6a| zákona o přečinech, jehož se měl dopustit svou účastí na bratislavské manifestaci za náboženská a lidská práva 25.3.1988 (viz sdělení č.782, 856). Na J.Fajmona se na jako jediného z občanů, jejichž trestní postihy za manifestaci v Bratislavě VONS sleduje, nevztahovala amnestie prezidenta republiky z 27.10.1988, protože byl již v minulosti trestán za delikt politické povahy.

Trestní příkaz ze dne 13.9.1988, jímž mu byl uložen nejvyšší použitelný trest, tj.dva měsíce odnětí svobody nepodmíněně v II.NVS, byl zrušen podaným odporem J.Fajmona. Nicméně i ve svém nově podaném návrhu na potrestání spatřuje prokurátor přečin J.Fajmona v tom, že přes opakované výzvy k rozchodu setrvával se zapálenou svíčkou na Hviezdoslavově náměstí a narušoval tím veřejný pořádek. To je zajisté směšné obvinění a společenskou nebezpečnost takového činu by bylo třeba prokázat.

Jenomže J.Fajmon byl prokazatelně zadržen na stanici tramvaje, zhruba půl hodiny po ukončení manifestace a zhruba kilometr od Hviezdoslavova náměstí. Měl ovšem u sebe nezapálenou svíčku a nebydlí v Bratislavě - zdá se, že orgány slovenské justice to pokládají za dostatečný důvod k potrestání.

V Praze 22.1.1989

*

Skupině Poláků ze Solidarity, Polské socialistické strany demokratické revoluce, Nezávislého studentského sdružení, hnutí Svoboda a mír (WiP) a Polsko-čs.solidarity, kteří drželi ve dnech 25.-31.prosince 1988 hladovku za polské a čs.politické vězně (viz Infoch 77|1|89), poslal VONS tento telegram:

VONS přijal s radostí zprávu o tom, že skupina polských nezávislých aktivistů drží hladovku za vězně svědomí, mj. i za Tomáše Dvořáka, Hanu Marvanovou, Tomáše Tvarocha, Petra Cibulku, Ivana Jirouse, Slávka Popelku a Evu Vidlařovou, které náš výbor hájí. Tento projev mezinárodní solidarity je zvlášť významný, neboť přichází ze země, kde se nezávislá hnutí střetávají s podobnými problémy i formami útlaku jako v Československu. - VONS, Praha 29.12.1988.

***** ***** *****

Solidarita ze zemí Východní Evropy

**Sovětské nezávislé skupiny k 70.výročí založení Československa**
(z technických důvodů zveřejňujeme dodatečně)

Drazí přátelé, 28.10.1988

v den 70.výročí vyhlášení nezávislosti Československa Vás pozdravujeme a doufáme, že Československo brzy získá skutečnou nezávislost a zbaví se toho, co pomocí cizí nadvlády a ideologie ohrožuje jeho suverenitu. Rovněž doufáme, že čs.společnost dosáhne nezávislosti na státní ideologii, zavedené ve Vaší zemi pod sovětskou kuratelou. Pokud jde o nás, bydeme se snažit, abychom smyli z našeho lidu znamení hanby, jež nám vtiskla agrese proti Vaší zemi v roce 1968 a stálé zasahování našeho státu do záležitostí Vaší země v průběhu posledních 43 let. Budeme se také snažit udělat vše, co je v našich silách, abyste, myslíte-li na naši zem, neztotožňovali naši společnost s naší vládou a abychom mohli spolu, po poznání příčin našeho společného neštěstí a našeho společného nepřítele, jímž je komunistická diktatura, vyvíjet další společné úsilí v duchu solidarity a bratrství.

Podepsali: Týdeník Expres-Chronika, moskevská skupina Mezinárodní společnosti pro lidská práva, Hnutí za vytváření důvěry mezi Východem a Západem, Litevské sdružení obrany lidských práv, Liga za svobodnou Litvu, Sergej Grigorjanc, šéfredaktor časopisu Glasnosť, Kiril Podrabinek za iniciativní skupinu pro manifestace za propuštění politických vězňů.

**Prohlášení Polsko-čs.solidarity**

S rozhořčením jsme přijali zprávu o tom, že čs.policie a Lidové milice brutálně rozehnaly pokojný vzpomínkový akt 15. a 16.ledna 1989. Užití fyzického násilí vůči pokojně manifestujícím občanům je činem, který zasluhuje odsouzení v každém případě. V tomto případě však byli oběťmi policejních útoků lidé, kteří chtěli důstojně uctít památku na mučednickou smrt svého krajana. Tato skutečnost nás nutí, abychom proti tomuto počínání zvláště rozhodně protestovali. Soudíme, že postup čs.mocenských orgánů se příčí nejen všem zásadám demokracie a zákonnosti, ale i všem elementárním normám slušnosti platným v civilizované společnosti. Počínání čs.mocenského aparátu je rovněž dokladem absence politické odpovědnosti čs.orgánů státní moci.

Vratislav (Wrocław) 16.1.1989 Za polskou část Polsko-čs.solidarity
Józef Pinior, mluvčí

**Prohlášení polské demokratické opozice** Varšava, 17.1.1989

V neděli 15.1.1989 při 20.výročí sebeupálení Jana Palacha, byli obyvatelé Prahy, kteří se hromadně ubírali na Václavské náměstí, aby zde uctili památku hrdiny, brutálně napadeni policií. Proti lidem bylo použito psů, obušků, vodních děl a slzného plynu. Mnoho osob bylo brutálně zbito, několik desítek zadrženo. Represe se opakovaly i následující dny. Byli zadrženi významní demokratičtí aktivisté. Rozhodně protestujeme proti policejním represím, zaměřeným proti pokojným občanům. Dnes, kdy lidská práva vítězí po celé Evropě a kdy na vídeňské následné konferenci se všechny evropské státy zavazují, že je budou uvádět v život, je brutální akce čs.policie zaměřena ne pouze proti vlastnímu obyvatelstvu, nýbrž proti celému procesu přeměn, k nimž dochází na našem kontinentě.

Podepsáni: Robert Bogdański, Leszek Moczulski, Jacek Kuroń, Józef Pinior, Jan Józef Lipski, Grzegorz Rossa, Zygmund Łenyk, Adam Slomka, Wojciech Maziarski, Adam S.Wojciechowski, Krysztof Król, Dariusz Wójcik.

**Telegram z Lotyšska**

Vedení Lidové fronty Lotyšska poslalo 12.1. čs.nezávislým skupinám telegram nadepsaný "Těmž, jimž je drahá památka Jana Palacha". Připomíná ideály čs.jara 1968, které jsou zdrojem "dnešní víry v přestavbu, veřejnou informovanost a

demokratický socialismus". "Dnes opět skláníme hlavu před hrobem Jana Palacha", píše se v telegramu; "zatímco rok 1969 byl rokem rozčarování a beznaděje, je rok 1989 pro naše národy rokem naděje". V odpovědi na telegram zdůraznilo devět čs.nezávislých iniciativ (Charta 77, VONS, Polsko-čs.solidarita, SPUSA, NMS, České děti, Hnutí za občanskou svobodu, Čs.helsinský výbor a Mírový klub Johna Lennona), že "zápas za demokracii a právo lotyšského národa rozhodovat o svém vlastním osudu...je součást společného boje za základní lidská práva lidí a národů v této části Evropy". Čs.nezávislé skupiny pozvaly zástupce LF Lotyšska do Prahy.

**Telegram z Leningradu**

Chartě 77 a všem účastníkům demokratického hnutí

My, členové Severozápadní pobočky strany Demokratický svaz vám vyjadřujeme účast v souvislosti s 20.výročím smrti národního hrdiny Jana Palacha. Podporujeme smuteční manifestace na Václavském náměstí. Jsme solidární s Vaším bojem za demokracii a nezávislost Československa. Přejeme Vám, abyste si udrželi odvahu, pevnost i jednotu. Za vaši i naši svobodu.

Leningrad 21.1.1989 Valerij Těrechov

**Dopis ze Šoproně**

Mluvčím Charty 77, Praha. Šoproň 16.1.1989

Milí přátelé, ujišťujeme Vás o své hluboké účasti na Vašem smutku u příležitosti 20.výročí dobrovolného sebeupálení Jana Palacha. Zároveň rozhodně odsuzujeme neomalený a brutální politický teror, použitý při demonstraci 15.ledna, uspořádané na uctění jeho památky. Dále protestujeme proti protiprávnímu zatýkání a dalšímu obtěžování a znepokojování. Jsme přesvědčeni, že Vaše dosavadní i budoucí statečné vystupování povede k tomu, že se vytvoří demokratický právní stát, který si váží lidských práv. K tomu Vám přejeme - současně s vyjádřením naší solidarity - další dobrou práci a mnoho úspěchů.

Jménem šoproňské skupiny FIDESZ (Svazu mladých demokratů): Zsolt Szentkirályi
Jménem šoproňské skupiny SZDSZ (Svazu svobodných demokratů): Géza Kőműves

***** ***** *****

**Zástupci Nezávislého mírového sdružení na předsednictvu vlády**

Dne 18.1. v dopoledních hodinách navštívili tři zástupci Nezávislého mírového sdružení Pavel Jégl, Jiří Pavlíček a Tomáš Tvaroch předsednictvo vlády ČSSR, aby jednali s předsedou vlády ČSSR Ladislavem Adamcem o nenormálním stavu, který nastal v centru Prahy po neoprávněných a neodůvodněných zásazích orgánů ministerstva vnitra, o diskreditaci nezávislých iniciativ ve sdělovacích prostředcích, zvláště ve Večerní Praze, a o zatčení čtrnácti občanů na Václavském náměstí dne 16.1. (v pondělí) a jejich pravděpodobném uvržení do vazby. Zástupci NMS byli odkázáni na odborného poradce sekretariátu předsednictva vlády Jabornického - s tím, že předseda vlády je zaneprázdněn. Během asi dvacetiminutového jednání vyslovili zástupci NMS následující stanoviska: "Nesouhlasíme s nedělním zásahem orgánů SNB a LM na Václavském náměstí. Pietní akt na paměť Jana Palacha by byl proběhl v klidu a nenarušil by veřejný pořádek. Ještě více nás však ohromuje skutečnost, že z nepochopitelných důvodů pokračují zásahy represívních orgánů i v dalších dnech, kdy se na Václavském náměstí žádný piatní akt konat neměl a kdy se oběťmi zásahů stávají náhodní chodci vracející se z práce a vyřizující nákupy. To, co se děje v těchto dnech na Václavském náměstí, je provokováno samotnými příslušníky SNB. Situace je mimořádně vyhrocená a to je důvod, proč v tomto případě dáváme přednost osobnímu jednání s oficiálními představiteli před napsáním dopisu a proč požadujeme, aby zásahy represívních orgánů proti občanům procházejícím přes Václavské náměstí byly okamžitě zastaveny. Bude-li se situace vyvíjet nadále tak jako dosud, budou ohroženy životy a zdraví občanů. Zároveň upozorňujeme na to, že podobně napjatá situace vzniká ve Všetatech u Mělníka, kde je Jan Palach pohřben a kde se má v sobotu konat celonárodní pouť k jeho hrobu. Přáli bychom si, aby sobota ve Všetatech proběhla v klidu a aby občané nebyli protiprávně zbaveni samozřejmého práva položit květinu na hrob člověka, jehož si váží a k němuž mají vztah. Dále musíme projevit jednoznačný nesouhlas s nevybíravými útoky proti lidem činným v nezávislých iniciativách ve sdělovacích prostředcích, zvláště ve Večerní Praze, bez možnosti těchto lidí obhájit ve sdělovacích prostředcích svá stanoviska.

Požadujeme proto, abychom dostali možnost vyjádřit své postoje ve sdělovacích prostředcích. V této souvislosti jsme nemile překvapeni zveřejněním jmen zadržených aktivistů ze dne 16.1., které jako by naznačovalo, že oficiální místa se snaží podnítit v lidech hněv proti těmto aktivistům a vést je k projevům nenávisti proti nim. (Účinek zveřejnění je však podle našeho názoru také opačný.) Se zadržením a pravděpodobným vzetím do vazby svých přátel nesouhlasíme a žádáme jejich propuštění. V situaci, kdy v naší zemi údajně dochází k demokratizaci, nám to, co jsme v několika posledních dnech prožili, připadá stěží pochopitelné." - Odborný poradce sekretariátu předsednictva vlády Jabornický zapsal pečlivě to, co zástupci NMS řekli, a slíbil, že stanovisko zástupců NMS, které bylo formulováno jako výzva předsedovi vlády Ladislavu Adamcovi, aby se osobně zasadil o uvolnění mimořádně napjaté situace v Praze a ve společnosti, předá týž den předsedovi vlády.
V Praze 18.1.1989

***** ***** *****

**Dopis Miloše Rejchrta ministryni školství**

Paní
prof.MUDr.Jana Synková,DrSc.
ministryně školství ČSR Praha 14.1.1989

Vážená paní ministryně,

"dotazník pro vstup do příštího století nebude mít řádek Čí jsi?". Tak to stojí psáno v básni Ludvíka Středy "Dotazník pro 21.století", kterou dne 7.1.1989 otisklo Rudé právo. Básník předpovídá, že dotazník na přelomu věků "vynechá řádek, na nějž oči zvykly si. Bude se ptát tvrdošíjně: Jaký jsi?".

Poselství básně z Rudého práva na mne zapůsobilo tím osobněji, že několik dní před tím přinesl můj syn, žák sedmého ročníku základní školy, domů dotazník, v němž rodiče měli vyplnit mimo jiné řádek "členství v KSČ" se stupnicí 2,1,0 (oba rodiče, jeden rodič, žádný z rodičů). Naše děti, které budou žít ve 21.století, tedy nosí ze školy dotazníky tvrdošíjně trvající na tom, že při přijímání na střední školy je svrchovaně důležitá právě odpověď na otázku "čí jsi".

Vážená paní ministryně, básník se přece jen mýlí, naše oči si nezvykly při pohledu na dotazníky ze sklonku 20.století, které zvýhodňují či nezvýhodňují děti pro příslušnost či nepříslušnost rodičů k politické straně. Trestání třetích a čtvrtých pokolení za hříchy otců přece již před tisíciletími jedna z tradic zakládajících evropský dům přenechala instanci, do jejíhož rozhodování se žádný lidský činitel vměšovat nesmí. Na druhé straně "je sláva otců krásný šperk pro syny, však kdo chceš ctěn být, dobuď cti si sám"; učili jsme se ve škole těmto veršům z již 19.století a porozuměli jejich poselství tak, že chceš-li být přijat na školu, prokaž studijní předpoklady a zásluhy otců do přijímacího řízení nepleť.

Nezvykly si naše oči; vím o tom, že mluvím i za ty poctivé pedagogy (poznal jsem jich řadu a moje děti též), jejichž oči pláčou studem nad školskými dotazníky 20.století. Jak se nemá stydět učitel, jemuž verše Ludvíka Středy mluví z duše a který zároveň musí rozdat dotazníky a pak kamsi donést odpovědi na osudovou otázku "čí jsi".

Vážená paní ministryně, prosím Vás jménem všech, jejichž oči si nezvykly na to, že by naše děti měly být diskriminovány podle svého původu, zakažte ve školství otázku po stranické příslušnosti rodičů. On se totiž básník mýlí: 21.století samo to za Vás neudělá.

S pozdravem Miloš Rejchrt, Vršní 60, 182 00 Praha 8

Miloš Rejchrt je duchovní českobratrské církve evangelické bez státního souhlasu a bývalý mluvčí Charty 77; pracuje jako topič.

***** ***** *****

**V samizdatu nově vyšlo...**

Lidové noviny, roč.2., č.1, leden 1989
obsahuje mj.fotografii nových mluvčích Charty 77, dvoustranu věnovanou Janu Palachovi, články o Polsku, Maďarsku a SSSR, článku o Haně Marvanové a Evě Vidlařové, vysílací časy stanice Svobodná Evropa. Dále zprávu Saši Vondry o tom, jak mu A.Dubček odmítl podepsat petici za propuštění I.Jirouse.

Voknoviny č.12, 8 stran A4, náklad 500 ks
Zprávy o proběhnuvších i zmařených hudebních a divadelních setkáních, základní prohlášení Mírového klubu Johna Lennona. 8.pokračování seriálu Občan a příslušníci SNB, tentokrát mj.o zajištění na 48 hodin.

Křesťanské obzory, roč.2., číslo 2. (15.1.1989), 28 stran A4
Reportáž z veřejné modlitby v Olomouci za A.Navrátila (11.12.1988), zpráva biskupa Korce o policejní represi proti němu, organizační zprávy Sdružení katolických laiků (Křesťanské obzory nejsou však tiskovým orgánem SKL).

Biuletyn Informacyjny č.10-12, Vratislav 15.12.1988, 24 stran (v polštině)
Časopis Polsko-čs.solidarity. Obsahuje mj.Akce "patronát" - za čs. politické vězně, články Drahuše Proboštové, Luboše Vydry (o NMS), Oty Veverky, článek z Glosáře o hudebním samizdatu, informace o Portě 1979-87, výzvu k solidaritě s I.Jircusem a další materiály.

Diskuse č.70, leden 1989, teoreticko-politický občasník, 26 stran
A.Dubček (projev v Bologni), Čestmír Císař, Jaromír Stibic, Luboš Kohout.

***** ***** *****

**Krátké zprávy**

**Zemřela Marie Valachová**

V Praze zemřela 5.1.1989 ve věku 58 let Marie Valachová, bývalá pracovnice ministerstva zahraničních věcí. Po roce 1968 nesměla vykonávat své povolání a ani její literární tvorba nesměla být publikována. Maria Valachová byla manželka bývalého ministra zahrničí Jiřího Hájka, předního aktivisty Charty 77. Pohřbu, který se konal 12.1.1989, se zúčastnil i Jan Hájek, syn Jiřího Hájka a Marie Valachové, který studuje v Norsku a před třemi roky byl donucen vzdát se čs.občanství, aby mohl na studie odjet.

**Setkání s W.Mischnikem**

U příležitosti oficiální návštěvy předsedy poslanecké skupiny FDP ve Spolkovém sněmu NSR Wolfganga Mischnika byla v Praze dne 11.1. uspořádána snídaně, při níž se W.Mischnik, členové jeho doprovodu a pracovníci velvyslanectví NSR sešli asi k dvouhodinové diskusi se zástupci Charty 77 a VONS: Danou Němcovou, Rudolfem Battěkem, Václavem Malým a Petrem Uhlem. Mezi problémy politickými - někteří čs.účastníci kritizovali Ostpolitik - ‚hospodářskými a problémy, týkajícími se lidských práv, byly zvláště vyzdvičeny případy politických vězňů, jmenovitě Petra Cibulky a Ivana Jirouse, a podrobně byl probrán případ Waltera Kanii, jemuž čs.úřady brání v odjezdu do NSR a tím ho ohrožují na životě.

**Setkání s americkými senátory**

Dne 13.1.1989 se setkali američtí senátoři Mark Hatfield a James McClure s mluvčím Charty 77 Sašou Vondrou a signatáři Charty 77 Jiřím Dienstbierem, Václavem Malým a Martinem Paloušem. Rozhovoru, který trval půldruhé hodiny, se zúčastnil i americký vlevyslanec v Praze Julian M.Neimczyk. Probírala se problematika lidských práv a z čs.strany objasněny důvody ověznění Ivana Jirouse, Petra Cibulky, Evy Vidlařové a členů NMS Tomáše Dvořáka a Hany Marvanové. Dále bylo hovořeno o závěru vídeňské následané schůzky. Posuzována rovněž možnost udělit Československu doložku nejvyšších výhod na zkušební dobu jednoho roku.

**Jednání NMS a Čs.mírového výboru**

Dne 9.1.1989 se na pozvání Čs.mieového výboru sešli aktivisté NMS Jan Chudomel, Jana Petrová, Ruth Šormová, Luboš Vydra a Miloš Zeman se zástupci ČSMV Ivanem Fialou, Danou kBraunovou a RNDr.Janem Herzmannem,CSc. Diskuse trvala 1,5 hodiny. Hovořilo se o uvězněných aktivistech NMS Haně Marvanové a Tomáši Dvořákovi, o problémech vojenské služby, vojenských hraček, o omezování svobody cestování aktivistů NMS a o lidských právech vůbec. Zástupci MNS a ČSMV se vzájemně informovali o své činnosti. Dohodli se na výměně materiálů a na pravidelných schůzkách do budoucna. Podařilo se vymezit okruh témat, která jsou přijatelná pro obě strany jako základ budoucí spolupráce. Setkání proběhlo přátelský, nicméně zástupci ČSMV zdůraznili, že názory, které vyslovili, jsou pouze jejich osobním míněním, rozhodně ne stanovskem celého ČSMV.

**Represe v Lipsku**

Podle zprávy z Lipska uvěznila zde Stasi 12.-14.1. deset aktivistů tří nezávislých skupin: Initiativgruppe Leben, Arbietskreis Gerechtigkeit a Aktion Sühnenzeichen. Ve vazbě jsou Uwe Schwabe, Udo Hartmann, Carola Bornschlegelová, Konstanze Wolfová, Gesine Oltmannsová, Frank Selentin, Rainer Müler, Jochen Lessig, Michael Arnold a André Bots - studenti, dělníci, zaměstnanci apod. ve věku 20-28 let. U všech provedeny domovní prohlídky. Uvěznění se všeobecně dává do souvislosti s manifestací před lipskou Starou radnicí a následným pochodem se svíčkami, který k 70.výročí zavraždění R.Luxemburgové a K.Liebknechta a na protest proti porušování základních lidských práv v NDR uspořádala - dosud anonymní - Iniciativa společenské obnovy NDR. Manifestace a pochod byly uskutečněny 15.1., účastnilo se jich osm set lidí. Došlo k zadržení policií, další podrobnosti nejsou známy. Polsko-čs.solidarita vydala 15.1. ve Vratislavi a v Praze prohlášení, jímž jednak informuje nezávislé skupiny východní Evropy o této represi a vyzývá je k solidaritě s uvězněnými Němci, jednak vyzývá vlády 34 zemí Evropy a Severní Ameriky, aby při podpisu dokumentu vídeňské následné schůzky působily na NDR jako signatáře dokumentu, aby vězně propustila. Represe v NDR je výsměchem podpisu vlády NDR pod tímto dokumentem, praví se v prohlášení PČSS. Prohlášení zasláno 16.1. zastupitelským úřadům států, účastnících se helsinského procesu, akreditovaným v Praze.

**Protestní manifestace ve Varšavě**

Dne 23.1.1989 se konala před čs.velvyslanectvím ve Varšavě protestní manifestace proti nedávným represím v Československu. Členové Polské socialistické strany demokratické revoluce (PPS RD) Piotr Ikonowicz a Cezary Mirzejewski drželi před budovou velvyslanectví transparent s nápisy "Jan Palach - symbol svobody" - "Zastavte represe v Československu" - PPS RD. Přítomno bylo 300 lidí, kteří vyslechli projevy o Janu Palachovi, o Pražském jaru a současných čs.politických vězních. Po hodině a deseti minutách byli P.Ikonowicz a C.Mirzejewski zadrženi policií, a to na 48 hodin.

**Zprávy z východní Evropy**

István Nagy (26 let, tesař) a Levente Balázs (21 let, automechanik) podnikli koncem prosince již třetí pokus o nelegální přechod z území MLR do Rakouska. Oba jsou rumunskými utečenci, kteří odešli do Maďarska v květnu 1988. Po jejich zadržení na hranici s Rakouskem, nyní již třetím, rozhodly maďarské úřady o deportaci uprchlíků zpět do Rumunska. O jejich případu se dozvěděla nezávislá Služba právní obrany, sdružující mnoho známých maďarských nezávislých aktivistů. Díky zásahu SPO maďarské úřady odstoupily od záměru Nagyho a Balázse ze země vyhostit. V Maďarsku pobývá podle oficiálních údajů celkem asi 12 000 rumusnkých uprchlíků, nezávislé zdroje hovoří až o 20 000. Nezávislá organizace Romania Libera (Svobodné Rumunsko), vyvíjející svou činnost především mezi příslušníky rumunské národnosti uprchlými do Maďarska, předala úřadům MLR při příležitosti počátku nového roku dopis. Vyjadřuje v něm naději, že maďarské úřady nadále budou k uprchlíkům zaujímat humánní stanovisko. Text žádosti zveřejnil tako oficiální maďarský tisk.

20.12.1988 byl ve Varšavě oficiálně zaregistrován klub Pomost (Lávka), založený r.1986. Jeho sídlem je Varšava. Účelem spolku je vyvíjení vědecké a populárně vědecké činnosti v oblasti historie, kultury, umění, folklóru, literatury a jazyka Bělorusů, Čechů, Litevců, Lužických Srbů, Slováků a Ukrajinců. Tato činnost by měla přispět k prohloubení vzájemné úcty a tolerance mezi kulturami jmenovaných národů, k popularizaci těchto kultur a k rozvoji vztahů mezi polskou mládeží a mládeží zmíněných národnostních menšin, žijících v Polsku.

V polovině prosince podalo návrh sto významných polských intelektuálů, aby ve volbách do sejmu kandidoval každý občan, který včas dostal určitou postačující podporu voličů, například podpisy 1% osob oprávněných k hlasování v daném volebním obvodě. Toto prohlášení bylo postoupeno mluvčímu pro občanská práva.

21.12. Krakov. V sídle Klubu katolické inteligence se uskutečnilo setkání členů oblastního výboru Solidarity (Solidarność Małopolska) a zástupců skupiny Demokratická přestavba (Demokratičeskaja perestrojka) ze Sovětského Svazu.

Již třetí měsíc pořádá Lech Wałęsa v kostele sv.Brigity v Gdańsku každý čtvrtek tiskovou konferenci. Zodpovídá zde dotazy převážně zahraničních novinářů k aktuálním

událostem a zároveň zaujímá stanoviska k postupu státních orgánů. Tiskovek se několikrát zúčastnili i zástupci oficiálního tisku a polská televise.

Moskva - 6.12. Vjačeslav Děgťarjev, spolupracovník Expres Chroniky byl prokurátorem upozorněn, že mu po odmítnutí nástupu vojenské služby hrozí vězeňský trest až do tří let. Osmnáctiletý Děgťarjev v červnu 1988 poslal ministru obrany SSSR dopis, ve kterém odůvodnil své odmítnutí náboženskými a politickými důvody. Dne 16.1. byl V.Děgťarjov odvezen Bezpečností na "ambulantní soudně psychiatrickou analýzu" na první moskevskou psychiatrickou kliniku.

Bachčisaraj (Krym) - 10.1. začalo soudní přelíčení s Krymským Tatarem Zia Bekirovem. V minulém roce v březnu koupil soukromý dům ve vesnici Malinovka v Bachčisarajské oblasti. Od té doby neustále žádá o povolení přestěhovat se do této oblasti. Nyní je obviněn z narušování předpisů o pohybu osob uvnitř SSSR (tzv.pasový režim). Hrozí mu trest vězení v délce jednoho roku. Stejně jako před deseti lety, je povolení přistěhování Krymského Tatara na Krym spíše výjimkou, než pravidlem. Po zahájení líčení byl soud o jeden měsíc odročen.

**Poděkování Stanislava Pitaše**

Po mém propuštění z hradecké vazby a ještě nyní se s údivem dovídám, kolik lidí obětavým způsoben přispělo k mému propuštění. Tímto děkuji všem těm, kteří se přičinili a dále tak činí v jiných případech.

S pozdravem PRAVDA VÍTĚZÍ Stanislav Pitaš.

V České Skalici dne 5.1.1989

**Mladí výtvarníci při ČSVU se solidarizují**

Sto jednašedesát mladých výtvarníků, členů jejich aktivu při Svazu výtvarných umělců (ČSVU) podepsalo dne 16.1. dopis generálnímu prokurátorovi ČSR, v němž žádají propuštění malířů Josefa Žáčka a Davida Němce z vazby; podepsaní soudí, že se nedopustili žádného trestného činu a odsuzují kampaň oficiálního tisku proti nim. Za správnost podpisů jsou uvedeni akademičtí sochaři Michal Blažek a Pavel Míka a akademický malíř Jan Merta.

**Protesty proti násilnostem Bezpečnosti v Praze 15.1.1989**

Dne 16.1.1989 vydaly Libuše Šilhánová a Vlasta Chramostová prohlášení adresované Ladislavu Adamcovi a Miloši Jakešovi, v němž vyjadřují rozhořčení nad zásahem Bezpečnosti na Václavském náměstí dne 15.1.1989 a nad lživostí kampaně, která se snažila zabránit pietnímu aktu u příležitosti dvacátého výročí smrti Jana Palacha. Závěrem píší: "Chceme mít možnost navrhnout a vybrat si své osvícené představitele a zástupce, kteří opravdu uskuteční a zakotví naše nezbytné svobody ve smyslu helsinských dohod, i té poslední, vídeňské. Svobodu projevu, shromažďování a sdružování především.

Dne 17.1.1989 zaslal René Matoušek z Liberce, signatář Charty 77, otevřený dopis federální vládě, v němž píše, že chtěl 15.1. v Praze položit květy k pomníku sv.Václava, aby uctil památku Jana Palacha. Na Václavské náměstí se nedostal a zůstal stát u zátarasů ve Štěpánské ulici s kyticí karafiátů v ruce. René Matoušek píše: "K zátarasům přistoupili příslušníci policie a začali mne bít obušky do ruky, ve které jsem držel kytici. Stál jsem, nic jsem nedělal, jen jsem držel kytici a díval se do tváří rozzuřených policistů. Ta kytice je snad přivedla do nepříčetnosti. Bušili do mne obušky a nakonec na mne pustili psa. Ztratil jsem rovnováhu, jeden z policistů mi obuškem vyrazil kytici z ruky, další dva mi zkroutili ruce za záda a vláčeli mne přes Václavské náměstí k připravenému "antonu". ...Napadá mne otázka. Jak chcete vládnout? Co chcete lidem dát? Lži?! Demagogii?! Prázdnotu?! Já nechci násilí a další tragédie, já vás jen upřímně prosím, najděte cestu k lidem bez násilí."

**Pietní akt v Chomutově**

Symbolická deska se jménem Jana Palacha byla umístěna v neděli 15.1.1989 v ranních hodinách ke hřbitovní zdi v Chomutově. Pietní akt se uskutečnil přesto, že ho předseda MěNV v Chomutově Šedivý kvalifikoval v úředním rozhodnutí (doručeném chomutovským signatářům Charty 77 Jindřichu Tomáškovi, Aleně Mrázkové, Zdenku Kulíkovi a Petru Šantorovi) jako veřejné shromáždění a jako takové akt zakázal.

20 až 30 uniformovaných příslušníků spolu s civilisty StB kontrolovalo po celý den prakticky každého, kdo se v blízkosti hřbitova objevil. Celý prostor parkoviště

u hřbitova byl zastavěn rozměrnými kontejnery, čistící vozy neustále kropily volná prostranství před hřbitovem, kde byly rozmístěny i dopravní značky se zákazem zastavení. Přes tuto absurdní situaci se několika mladým lidem podařilo položit květiny a zapálit svíce u zdi hřbitova. Poté však byli ihned legitimováni a zadrženi. Také symbolickou desku příslušníci SNB odstranili.

V samotném Chomutově bylo pak zadrženo v neděli 15.1. nejméně 14 občanů, kteří byli po výsleších propuštěni ještě týž den večer. Proti Aleně Mrázkové a její šestileté dceři brutálně postupovali policisté již v místě jejího bydliště a jen pobouření přihlížejících občanů je odradilo od dalších nezákonných zásahů proti nim. Také na jiných místech severočeského kraje byli příslušníky zadrženi někteří další signatáři Charty 77.

**Lenka a Petr Hrachovi píší prezidentu republiky**

Dne 28.12.1988 zaslali Lenka a Petr Hrachovi z Prahy dopis prezidentu republiky, v kterém ho žádají, aby z titulu své funkce zasáhl proti represím vůči členům Nezávislého mírového sdružení. Dále žádají, aby bylo zastaveno trestní stíhání účastníků manifestace ze dne 28.10.1988. Za zvlášť ostudnou okolnost považují to, že některým stíhaným občanům byla jejich údajná trestná činnost několik hodin před vyhlášením amnestie prezidenta republiky překvalifikována, aby se na ně amnestie nevztahovala. To zlehčuje a znevažuje jako takovou instituci amnestie prezidenta republiky.

**Jednou větou...**

¶V dopise z 11.1.1989 - adresovanému ministerstvu vnitra ČSSR - píše Jiří Štencl v souvislosti se smrtí ing.Jozefa Babiaka, způsobenou příslušníky SNB: "Nikdo z řadových občanů se již nedozví, kolik lidí bylo zmrzačeno nebo zabito v důsledku zneužití pravomocí ministerstva vnitra."

¶Dalších 80 občanů z Olomoucka se připojilo k řetězové hladovce za propuštění politických vězňů, která zde probíhá až do 26.2.1989.

¶Heřman Chromý zaslal 18.1.1989 za Mírový klub Johna Lennona předsedovi vlády ČSSR dopis, v kterém požaduje neprodlené propuštění 14 čs.občanů, které jmenuje (mezi nimi i dvou zástupců Mírového klubu Johna Lennona Stanislava Pence ml. a Oty Veverky), kteří chtěli dne 16.1. na Václavském náměstí uctít památku Jana Palacha.

**SPUSA za Petra Cibulku**

Společenství přátel USA se obrátilo na mnoho mezinárodních hudebních vydavatelství a časopisů, rozhlasových stanic a gramofonových společností, které se zabývají alternativní hudební kulturou.

Inforomují je o Petru Cibulkovi, který se u nás zabýval podobnou prací a jemuž za tuto činnost hrozí trest odnětí svobody až na deset let. Žádají tyto instituce, aby o případu Petra Cibulky informovaly světovou veřejnost, kterou zároveň vyzývají, aby se i ona zasazovala u státních orgánů o jejich propuštění.

**Miloš Hájek píše redakci Rudého práva**

Miloš Hájek, mluvčí Charty 77, zaslal 20.12.1988 redakci Rudého práva dopis, v němž reaguje na článek Arnošta Baka, Marie Boudové a Jaroslava Kojzaja z 3.12.1988 "Oč jim ve skutečnosti jde". Mj. v něm píše: "Vedle zkreslených údajů a falešných hodnocení obsahuje zmíněný článek i přímý falzifikát. Mluví se v něm o chartistickém letáku z května t.r., v němž byla údajně slova: 'Komunistická strana je superzločinecká organizace a aktivní nositele a vykonavatele jejich idejí čeká spravedlivý rozsudek'. Chartistickým je pouze ten materiál, který je podepsán třemi mluvčími. Zmíněný leták nemá s Chartou nic společného, pokud skutečně existuje, je falzifikáten nebo provokací....A že údajný leták je falzifikátem nebo provokací, musí poznat politický cit každého redaktora. Proto na konci svého dopisu si kladu otázku, při níž mám na mysli autorskou trojici: Oč jim ve skutečnosti jde?"

**Věřící Rudému právu**

"Nejsou naše radosti 'ze života, z práce, z rodiny', kterých se Jan Palach zřekl, jenom hezkým pojmenováním pro naše sobectví a sebespokojenost?" Tak odpovídá Rudému právu 37 věřících občanů na redakční článek z 20.ledna t.r. Rozvratníkům nelze

ustupovat, v němž byly zveřejněny výroky, které údajně vyjádřily stanovisko "našich věřících".

Ve svém dopise z 22.1.1989 (adresovaném ČTK, Synodní radě českobratrské církve evangelické a staršovstvu sboru ČCE v Neratovicích-Libiši) zásadně odmítají tento generalizující a paušalizující přístup, protože "právě jako křesťané nejsou oprávněni vyslovovat takto svrchované soudy, neboť věří, že teprve poslední soud zjeví hodnotu a dosah všech skutků člověka".

**Sporný lev a glosa o Štefánikovi**

Na více než sedmi stránkách se vrací Jozef Jablonický k památce generála Milana Rastislava Štefánika, od jehož tragické smrti uplyne 4.května 1989 sedmdesát let. Připomíná kampaně ještě z nedávné minulosti, které se vedly jak proti T.G.Masarykovi, E.Benešovi, tak proti M.R.Štefánikovi.

Osvětlují historii vzniku pomníku M.R.Štefánika a pylonu se státním znakem, které byly instalovány v roce 1938 u příležitosti 20.výročí Československa v Bratislavě na tehdejším náměstí 28.října, nynějším Štúrově. Uvádí okolnosti, za nichž byl z pylonu demontován lev se státním znakem v červnu 1940 a začátkem 50.let odstraněn z náměstí Štefánikův pomník.

Upozorňuje, že znovuodhalení Památníku československé státnosti, které se konalo v Bratislavě 24.10.1988, deformuje historickou skutečnost. V památníku se znovu objevuje původní symbol lva se státním znakem, ale ne již pomník M.R.Štefánika, který k němu neodlučně patří. Navíc oficiální představitelé nevzpomenuli při této oslavě ani jednou jmen T.G.Masaryka a M.R.Štefánika, kteří se o vznik našeho státu zasloužili.

**Dopis Rudému právu**

Zástupci Charty 77, Demokratické iniciativy, Nezávislého mírového sdružení, Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a Společenství přátel USA zaslali 4.11.1988 dopis Rudému právu, v němž reagují na článek Jaroslava Málka "Co tam dělali američtí diplomaté?", který byl zveřejněn 4.11.1988 na jeho titulní straně.

Ohražují se v něm proti absurdnímu tvrzení, že setkání náměstka amerického ministra zahraničí pana Whiteheada se zástupci našich občanských iniciativ bylo ve skutečnosti "instruktáží", jak má probíhat nezávislá manifestace 28.10.1988 v Praze a navrhují Rudému právu, aby o obsahu tohoto společného rozhovoru, který pochopitelně není tajný, mohli čtenáře Rudého práva informovat.

**Dopis vládě ČSSR**

J.Dienstbier, J.Hájek, M.Hájek, M.Hromádková, M.Hübl, Z.Jičínský, V.Kabrna, V.Kadlec, E.Kadlecová, L.Kohout, V.Kolmistr, R.Slánský, V.Slavík, V.Šilhán, V.Vrabec zaslali federální vládě dne 18.1.1989 dopis tohoto znění:

"Již čtvrtý den, dvacet let po smrti Jana Palacha, dochází na Václavském náměstí a dalších místech Prahy k brutálním zásahům státní moci vůči občanům nejrůznějšího věku a smýšlení. Je řada zraněných a zatčených. Příčiny, které vyvolávají tato střetnutí jsou hluboké. Jedno je jasné: lidé nejsou spokojeni se způsobem, jakým se vládne.

Situace nabývá konfrontační charakter. Tak však nelze řešit naše problémy. Jako přesvědčení socialisté Vás vyzýváme, aby státní orgány přestaly s násilím vůči občanům a okamžitě propustily všechny zatčené. Začněte hned s přímým a smysluplným dialogem se společností."

Za správnost podpisů odpovídá Václav Slavík.

***** ***** *****

**Jiří Tichý: Jak jsem se stal hrdinou (fejeton)**

O hrdinství a statečnosti, přemýšlel jsem poslední dva měsíce, náplní výrazně se lišící od programů, původně na ně připravené a dopředu předepsané v zabaveném diáři.

Při stereotypních, sedmi krocích tam a sedmi nazpátek, představoval jsem si hrdiny dávné, připomínané v mnohastránkových eposech, i nedávné, jejichž křivka obecné popularity stoupala či klesala nezávisle na míře dříve prokázaného hrdinství, ale na dávce způsobu, jakým je stávající Moc ostatním odpírala nebo naopak vnucovala. Bože, jak chápu skorozatrpklost starého partyzána, jehož upřímná

nehrdinská vyprávění, provází dnes unuděné zívání a pošklebky dětiček, jakoby právě vypadlých ze Západní výkladní skříně. Přirovnání, které - před několika lety pronesené na veřejnosti v podobné souvislosti - pomohlo naplnit skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví, vypůjčil jsem si od přítele, básníka a teoretika umění Ivana M.Jirouse, nejen pro jeho výstižnost. Nemohl jsem ho požádat o souhlas. Je totiž stále tam (a nejen on), kde se každým dnem stává, i proti své vůli, pro veřejnost hrdinou. Myslím, že by se spokojil být "pouze" básníkem a redaktorem.

"Nechte těm pochybovačným a všeironizujícím dětem přečíst Pláč koruny české od profesora Černého!", dusil jsem v sobě vztek a nelibost. "Třeba si potom začnou vážit i Reportáže psané na oprátce od novináře Fučíka!"

V kleci, menší než výtah v obchodním domě, neuniklo to pozornosti spolubydlících.

"Že se na to nevysereš," prohodil účastně leč nechápavě pětadvacetiletý 'čórkař', mající za krádeže odsezených sedm a půl a další dva před sebou.

Po další otočce u trojnásobně jištěného okna, viděl jsem hrdiny co prožili yperit v zákopech První světové i ty, co přežili frontu Druhé, ještě světovější. Kouřící komín místní kuchyně, denně pozorovaný při půlhodinovém výběhu, mi, při otočce u oplechovaných dveří, připomněl nehrdiny. Odulejšími rty a zaoblenějšími nosy, naplnili pouze směrnice norimberských zákonů. Středověké město však za nic nemůže. Odplivl jsem si nahlas do ucpané mísy.

"Seš frajer," ozval se jednatřicetiletý násilník v domnění, že odplivnutím vyjadřuji další nevoli státní moci. Donekonečna omílal s hrdinskou pózou: "Za celej svůj život sem na svobodě pracoval jen jeden rok. Na 'komanče' nedělám!" Nikdo mu chudákovi neřekl, že ve vězení pracuje taky na komunisty, navíc však jako několikanásobný otrok. Byl mi protivný, nestál jsem o jeho chválu ani přízeň. Spotil jsem se při pomyšlení, že bych měl s tímto člověkem sdílet celu několik let. Z vězení, odcházel bych přímo na sekretariát vládnoucí strany s vyplněnou přihláškou.

S obdivem, pomyslel jsem zato na záda, ani dnes nezatrpklých šedesátníků a víc, nesoucí stopy biče třídních protivníků, ale i důtek ideologických souputníků.

Tiché i hlasité úvahy přerušil mladý Róm, čekající na odvolací soud, od kterého si sliboval deset let, na rozdíl od původních dvanácti. Sám se pasoval na nejvyšší příčku svého hodnotového žebříčku; druzí dva byli hluboko pod ním. On střílel po 'bengovi' v hodnosti poručíka (hodnotí se víc než honit praporčíky), oni ne. Seděli však zase ve Valdicích a jinde, s dosud žijícími legendami, pohybujícími se na hranici sci-fi literatury. Všichni byli hrdí a pyšní na prožité životy; navenek.

Záviděli mi pouze množství docházející korespondence a časté eskorty do civilní nemocnice, jejímiž chodbami procházel jsem se spoutanýma rukama před sebou, v doprovodu vybraných strážců. Míjející brněnské stařenky si v rychlosti dělaly křížek, děti se ustrašeně tiskly k maminkám. Dospívající gymnazistky se rajcovně šklíbily. Tyto Křížové cesty byly by pro Honzu, Frantu i Zoltána, cestami k vrcholu blaženosti. Jejich hrdinství totiž narůstalo tam, kde já cudně klopil zrak.

"Tak tě policie udělala slavným," smál se dramatik, známý široké veřejnosti, ať se to některým líbí či ne, jemuž jsem - tak jako ostatním - přišel popřát ještě lepší křesťanský nový rok.

"Děkuji pěkně, nechci!", neřekl jsem mu v tu chvíli, protože nejsem mistr pohotových odpovědí. Naťukal jsem ji až druhý den, rovnou do elegantně černého Wandereru. Začíná zlobit stařeček, a já se děsím chvíle, až dožije jako starý opravář. Celá léta udržoval ho v chodu pouze svým umem, který mu před čtyřiceti lety zapomněli sebrat a zničit, na rozdíl od všeho ostatního, včetně náhradních součástek do Wandererů. Snad si mysleli - tak jako o ekonomech, filozofech, farářích i sedlácích - že jich už netřeba. Pozdě dnes bycha honěj!

Několik dní před koncem starého roku mně žena, které si jinak vážím, řekla větu, náramně se podobající té dramatikově. Beze smíchu ovšem.

"Doufám, že si teď nezačneš hrát na hrdinu!"

Domluvili se snad? Vždyť se ani pořádně neznají. Sedím a kroutím hlavou: slavný, a hrdina zároveň.

Ne ne! Být slušným ale nepodělaným zahradníkem je pro mě postačující! Kdyby tak většina...

Praha, leden 1989